

Справочник

Бириккен улуттар уюмунун өнүктүрүү программасынын “Кыргызстандын жана Өзбекстандын жаштарынын ортосундагы ынтымакты жана кызматташтыкты чыңдоо” долбоорунун негизинде Кыргызстан юридикалык клиникаларынын ассоциациясы тарабынан даярдалган.

Проект БУУнун Тынчтык Куруу Фонду тарабынан каржыланат.

ЮЖБ «Кыргызстан юридикалык
клиникаларынын ассоциациясы»
Президенти
Бакиров А.

Бишкек- 2019

Киришүү

Бириккен улуттар уюмунун өнүктүрүү программасынын “Кыргызстандын жана Өзбекистандын жаштарынын ортосундагы ынтымакты жана кызматташтыкты чыңдоо” долбоорун негизинде 27 - майдан 1- июньга чейин Джалал-Абад (Кербен шаары, Кашка-Суу, Кок-Серек айылдык аймактары), Ош (Кашгар-Кыштак, Тепе-Коргон айылдык аймактары, Кара-Суу шаары) жана Баткен (Суу-Башы, Бирлик айылдык аймактары, Айдаркен шаары) облустарынын жергиликтүү жарандардын укуктук маалыматка жетүүнүн көйгөйлөрүн аныктоо жана аларды чечүү жолдорун табуу үчүн жаштардын, аялдардын, юридикалык клиникаларынын студенттеринин, тийиштүү мамлекеттик жана муниципалдык кызматкерлердин катышуусу менен консультациялык кезигүүлөр өткөрүлгөн.

Кезигүүлөр учурунда 130-дан ашык суроолор берилип, 30-дан ашык катушуучуларга көбүнчөсү жарандык жана жарандык абалдар боюнча, консультациялык-укуктук жардам көрсөтүлгөн.

Өлчөмү

Долбоордун ченеминде чек аралаш айылдык аймактарда жашаган жаштардын көп берилүүчү суроолорду аныктоо үчүн изилдөө жүргүзүлдү.

Чек аралык аймактардын өзгөчүлүктөрү, анын арасында аймактардын райондук борборлордон алыстыгы (анын ичинде жергиликтүү укук кызмат көрсөтүүчүлөрдөн алыс болуушу), чек аралардын болушу, аларды өтүүнүн өзгөчүлүктөрү жана башка факторлор жаштардын бир катар укуктук суроолорго түшүнүктүү форматта жооп алуу муктаждыгын аныктоого мүмкүнчүлүк берет.

Төмөнкү материалдар изилдөө өткөрүлүп аткан убагында жаштар тарабынан берилген суроолорго аныкталган жооптор.

Суроо-жооптор

Документтерди алуу боюнча суроолор

- Паспорт алыш үчүн аскердик билет же аскерге даярдык күбөлүгү керекби?

Жооп: Жобого ылайык, документтер арыз ээсинин Кыргыз Республикасынын аймагында катталгандыгы жөнүндө маалыматтын негизинде иштеп чыгарылат.

Жарандын жашаган жери боюнча катталыш үчүн төмөнкү документтер керек:

- кыймылсыз мүлктүн ээсинин арызы (эгерде каттоого макулдуулук нотариалдык түрдө күбөлөндүрүлбөгөн болсо, ээсинин катышуусу зарыл);
- паспорт;
- кыймылсыз мүлккө укуктар катталгандыгы жөнүндө күбөлүк;
- Аскерге милдеттүүлөр (чакырылуучулар) үчүн – мурунку жашаган жериндеги аскердик каттоодон алынып, жаны жашаган жердеги аскердик каттоого тургандыгы жөнүндө белгиленген аскердик билет (Аскерге даярдык күбөлүгү).

Кыргыз Республикасынын “жарандарынын жалпыга бирдей аскердик милдети жөнүндө, аскердик жана альтернативдик кызматтар жөнүндө” мыйзамына ылайык, баштапкы аскердик каттоого келерки жылы он алты жашка чыгуучу эркек жарандар алынууга тийиш.

- Эгерде баланын энеси Өзбекистандын жараны, атасы Кыргызстандын жараны болсо, балага кантип туулгандыгы жөнүндө күбөлүк алса болот?

Жооп: КРнын “Жарандыгы жөнүндө” мыйзамынын 12 - беренесине ылайык, эгерде баланын ата-энесинин бири башка мамлекеттин жараны болуп, ал эми экинчиси Кыргызстандын жараны боло турган болсо, баланын жарандыгы, төрөлгөн жерине карабастан, ата-энесинин жазуу түрүндөгү макулдуулугу менен аныкталат. Демек, энесинин жазуу түрүндөгү макулдуулугу менен атасынын каттоосу боюнча, ЗАГС болумуно кайрылсаныздар болот. Ал үчүн төмөнкү документтер керек:

- атасынын паспорту,
- нике күбөлүгү,
- төрөт үйүнөн маалымкат,
- энесинин ПИН номери,
- паспортунун котормосу жана паспорттун туура которулгандыгын нотариалдык түрүндө тастыкталган документ.

- Паспорттогу улут жазуусун алмаш тырыш үчүн эмне кылыш керек?

Жооп: Улут жөнүндө маалыматты өзгөртүш үчүн Мамлекеттик каттоо кызматынын алдындагы паспорттук столго кайрылсаныз болот. Ал үчүн алмаштырылчуу паспортту жана төмөнкү документтерди тапшыруу керек:

- туулгандыгы жөнүндө күбөлүк;

- нике күбөлүгү (никенин бузулушу жөнүндөгү күбөлүк, жубайынын өлгөндүгү тууралуу күбөлүк);
- төрөлгөндүгү жөнүндө көчүрмө (эгерде туулгандыгы жөнүндө күбөлүк экинчи жолу кайра берилген болсо);
- Ата же энесинин паспортунун көчүрмөсү (кимисинин улутуна жараша алмаштырылып атат)
- ылдам тиккич;
- Бош формадагы арыз (кандай себептер менен арыз ээси улутун алмаштыргысы келип атат);
- Идентификациялык карта үчүн төлөнгөндүгү жөнүндө квитанция.

-Паспортто техникалык ката кетирилсе, кантип оңдосо болот?

Жооп: Паспорттогу катаны оңдош үчүн сиз документтерди кайрадан паспорттук столго тапшырышыңыз керек. Керектүү документтер:

- паспорт;
- Мамлекеттик калктын бирдиктүү реестринде катталбаган болсо- туулгандыгы жөнүндө күбөлүк;
- Мамлекеттик калктын бирдиктүү реестринде катталбаган болсо – нике күбөлүгү (никенин бузулушу жөнүндөгү күбөлүк, жубайынын өлгөндүгү тууралуу күбөлүк, аты-жөнүн алмаштыргандыгы жөнүндө күбөлүк);
- төлөө квитанциясы.

Паспорттук столдо аткарылат:

- электрондук анкета-арызды толтуруу;
- электрондук сүрөт.

Эскертүү: паспорт алуу үчүн “АСБ” автоматикалык маалыматтык системада арыз ээсинин адресинин катталгандыгы милдеттүү түрдө болушу зарыл.

Паспортту чыгаруу мөөнөтү: документтерди тапшырган күндөн баштап 12 иш күн. Аты-Жөнүн өзгөртүү 12 иш күн – 320 сом; 8 иш күн - 1090сом, 4 иш күн - 1400 сом, 2 иш күн- 1690 сом, 3 саат- 4330 сом.

- Эгерде ата-энең Россия Федерациясында иштесе, балага камкорчулукка (опекунство) ишеним катты кантип алса болот?

Жооп: Ишеним катты ата-эненер жашаган мамлекеттеги Кыргыз Республикасынын элчилигинде же консулчулугунда жасатса болот.

- Эгерде ата-энесинин никеси катталбаган болсо, балага туулгандыгы жөнүндө күбөлүктү кантип алса болот?

Жооп: Кыргыз Республикасынын “Жарандык абалдын актылары жөнүндө” мыйзамынын 14-беренесине ылайык, эгерде баланын туулгандыгы жөнүндө медициналык маалымдалар бар болсо,

баланын жашын эске алганда, сиз атасы менен бирге жашаган жеринердеги ЗАГСга кайрылышыңыздар керек. Паспортторуна ала келиңиздер. Эгерде медициналык маалымкаттар жок боло турганда, баланын төрөлгөнүн тастыктоо үчүн райондук сотко кайрылышыңыз керек. Кийин, соттун күчүнө кирген чечими менен ЗАГСтын отделдерине кайрылыңыз.

Жарандык боюнча суроолор

- Эгерде Өзбекстандын жараны болуп, Кыргызстандын жаранына турмушка чыкса, Кыргызстандын паспортун алыш үчүн эмне кылышыбыз керек?

Жооп: Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык, этникалык кыргыздар жеңилдетилген тартипте жарандыкты алууга укуктуу. Өйдөкү катарга Кыргызстандын жаранына күйөөгө тийген башка мамлекеттин аял жараны дагы кирет жана 5 жыл күтүүнүн кереги жок, Сиз ошол замат жарандык алуу үчүн кайрылууга укуктуусуз. Ал учун ММКга төмөнкү документтерди тапшырышыңыз керек:

- анкета-арыз;
- Туулганыдыгы жонундө күбөлүк (түпнускасы жана көчүрмөсү);
- Нике күбөлүгү (Никенин бузулушу жөнүндөгү күбөлүк, жубайынын өлгөндүгү тууралу күбөлүк) - түпнускасы жана 2 көчүрмөсү);
- Паспорт (түпнускасы жана баардык жазуулар бар бетинин 2 ден көчүрмөсү);
- Эгерде анкета-арызда балдардын бардыгы көрсөтүлгөн болсо, алардын туулгандыгы жөнүндө күбөлүк;
- Арыз ээси КРсынын жарандыгын алууга каршы эместиги жөнүндө жубайынын нотариалдык түрдө күбөлөндүрүлгөн арызы, эгерде анкета-арызда балдар көрсөтүлгөн болсо, аларга дагы макулдуулугу;
- 14 жаштан 18 жашка чейинки балдардын жарандыгын өзгөртүүгө каршы эместиги жөнүндө нотариалдык түрдө күбөлөндүрүлгөн арызы;
- Кытай Эл Республикасынын, Өзбекистан, Тажикистан, Казахстан мамлекеттеринин жарандыгынан баш тартуу жөнүндө өздүк арыз;
- Жашай алганга мыйзамдуу каражаттар бар экендигин тастыктоочу документтер;
- Кыргызстанда бир жылдын ичинде туруктуу жашаганын тастыктоочу документтер;
- Ошол жерде жасалуучу сүрөт;
- Ички иштер министирлиген соттолбогондугу жөнүндө маалымкат;
- Жашаган жеринен маалымкат;
- 2 ылдам тиккич.

- Жарандыкты алыш үчүн берилген арыздын карап чыгуу мөөнөтү канча?

Жооп: Жарандыкты алуу же чыгуу үчүн берилген арыздарды жеңилдетилген тартип боюнча карап чыгуу жана алар боюнча чечим Кыргыз Республикасынын Президенти тарабынан кабыл алынат. Аны карап чыгуу мөөнөтү туура жазып-катталган документтерди тапшырылган күндөн баштап 3 айга чейин созулат.

- Эгерде ата-энем Россия Федерациясынын жарандары болсо, мен кантип Кыргызстандын жараны боло алам?

Жооп: Эгерде ата-энеңер мурда КРнын жараны болгон болсо, бала Кыргызстандын жарандыгын 16 жашка чейин алса болот. 16 жаштан кийин жарандык “кандык” принциби менен берилет, тагыраак айтканда, ата-энеңдин жарандыгы берилет. Мамлекеттик каттоо кызматына камкорчу (опекун) менен документтерди алууга кайрылыш керек.

- Эгерде Россия Федерациясынын жараны, Кыргызстандын жараны болуп, Кыргызстанга даарыланганы келген болсо, кандайдыр бир жеңилдиктерди ала алабы?

Жооп: Кыргыз Республикасынын мыйзамдарынын негизинде, эгерде Кыргызстандын жараны, башка мамлекеттин жараны болуп, Кыргызстандыкынан баш тартпаса, ал Кыргызстандын жараны болуп эсептелинет дагы, Кыргызстандын жарандагында каралган баардык укуктарды колдоно алат.

- Менин күйөөм Өзбекистанда чек араны мыйзамсыз турдо өткөндүгү үчүн камакка алынган, ал Өзбекистандын жараны. Мындайда эмне кылса болот?

Жооп: Сиздин күйөөңүз Өзбекистандын жараны болгондуктан, Кыргызстан тарабынын кандайдыр бир дипломатикалык жардам көрсөтүүгө мүмкүнчүлүгү жок.

Башка суроолор

- Менин уулум бир жыл мурун депортациялангандыгы үчүн аты-жөнүн алмаштырууга аргасыз болгон. Ал кайра кайтып келсе, өзүнүн эски аты-жөнүн кайтара алабы?

Жооп: Ооба, кайтара алат. Бирок системада өзүнүн аты-жөнүн өзгөрткөнү жөнүндө баардык маалымат сакталып калат.

- Айыл өкмөтүнө байланган жер участогун ижарага кантип алса болот?

Жооп: Айыл-чарба иштерине жер участогун алуунун 2 түрү бар - тоорук аркылуу жана түз берүү аркылуу. Тооругу жок, түз берүү аркылуу ошол айыл өкмөттүн аймагындагы аз камсыз болгон үй-бүлөлөр жана жарандар, бош калган жерлерин алууну каалагандар, айыл чарба кооперативдери жана социалдык багыттагы субъекттер алганга мүмкүнчүлүгү бар. Айыл - чарба иштерине жерди ала турган жактардын тизмесин айыл өкмөтү ырастагандан кийин, алар менен 5 жылдык келишим түзүлөт.